

Catalunya Artística

LA MODEL

Dibuix inédit de F. SARDÀ.

15 céntims

La festa major á Barcelona--Bruges y son concurs de música religiosa

D' aquí alguns días comensarán las proyectadas festas de la Mercé, en aquesta ciutat; aquesta vegada després de varis anys de no celebrarse festa major á Barcelona, sembla que 's vol festejar quelcóm la diada de nostra patrona ciutadana; á aquest efecte s' han destinat varis premis als edificis, carrers y demés que 's guarneixin artísticament, s' organisan cabalcadas y retretas militars, y sembla, en fi que tothóm se disposi pera solemnisar aquets vinents días. Tot aixó, sens dupte, indica certa bona voluntat pró sembla que resultarà una mica xavacá y de mal gust, com acostuman á resultar actualment aquestas festas de carrer, donchs ab lo modern de la actual civilització sembla que s' hi adiguin molt poch aquestas manifestacions que per regla general no son mes que reflecte d' altrás épocas. En efecte, en totas aqueixas solemnitats sembla que lo millor pera celebrarlas hagi de 'sser l' organisar exposicions sérias, concursos artístichs, representacions teatrals de debó, concerts dignes y demés actes que suposin veritable cultura y que proporcionin veritables serveys en el punt ahont tiangan lloch; alguna d' aqueixas festas es celebrarà á n' aquí, pró al costat d' aqueixa haurém de sofrirhi festivals ignoscents y pesats, propis solsament pera embadocar pagesos y pera fer mes fastidiosa la estada en Barcelona, durant los días de las festas, á las veritables personas de gust. De segur que molts mes beneficis ens reportaría la obertura de algunas diferents exposicions, la inauguració d' algún museu, biblioteca ó escola, la erecció d' un monument realment artístich ó algunas representacions teatrals notables, que la realizació d' una cavalcada mes ó menys anti-estética, ó d' una retreta nocturna ó que l' efecte que 'ns pot produhir la Rambla plena de las imprescindibles é insoportables

bombetas de gas ó electricitat, ó la decoració del carrer de Jaume I ab son acompanyament de banderas descoloridas. Molt mes que las barbaritats taurinas, també naturals en aquets cassos, ens aprofitarian audicions musicals de bon gust ó conferencias científicas públicas. No hi há dupte que aixó fora relativament una gran reforma, y requerint com requereix cert temps de preparació no faria molt efecte á las multituds; pró á n' aixó es precis tenir en compte que trovantse com se trovan las massas en aquest pahís en un estat de semisalvatjisme, no 's pot deixar passar cap ocasió per petita que sia pera educarlas. Segurament que las relativas quantitats que s' han destinat pera aquesta festa major, podrian ocuparse ab mes profit del que s' ocuparán, lo que vol dir que las festas serian mes veritables. Puix poca cosa se 'n treu de guarnir carrers mes ó menys bé, mentres que las bibliotecas y els museus deixan rastre altament benéfich.—De totas maneras, com que quelcóm de bó se farà á n' aquí, entre varies coses que quasi no servirán per rés, alguna cosa haurém guanyat suposo.... á menys que causas inesperadas tennint en compte els esforços que tothóm fá perque las cosas surtin bé, no 'ns fassin mes aviat mal, desdint del bon nom de Barcelona y del sentit comú dels barcelonins; cosas son totas aquéstras que en son temps podrém fredament considerar millor y que 'ns farán aplaudir ó desaprovar ab certa energia.

Ab motiu de la exposició d' art flamench primitiu y del concurs de música religiosa á Bruges, varias consideracions relativament oportunas se 'ns ocurreixen; primerament, tennint en compte la sobirana bellesa d' aquella ciutat flamenca antiga ro podém menys de sentir una certa recansa pels mateixos flamenchs y per nosaltres mateixos; per ells, perqué ens dol en l' ànima y creyém qu' als bons brugesos els ha de dóldre encare mes el que aquélla bellesa esmortuhida y mitgeval ab que Bruges apareix embolcallada, estigui condemnada á estroncarse pel buf indigne de la moderna civilització y del industrialisme, que amenassa á la hermosa vila belga com el buf asquerós d' una fàbrica els claustres d' una catedral; per efecte del comer y de la industria d' are, la Venecia del Nort perdrá tot son carácter místich y dolsamént subjectiu; á la

PAHISATGE.—*Dibuix inédit d' en JOSEPH M. MARQUÉS*

pau de sos barris, y á las siluetas benhauradas de sos convents, s' hi barrejará la cridória inmonda del tráfic mercantil y las massas ombrivas dels grans basars; aquell refugi d' art y de pau se convertirá en una vila mes ó menys vulgar moderna; y qui sap si ab el temps la flor de sos edificis es veurá destruida per la preponderancia fabril....—Y apropósit d' aixó no podém menys de recordarnos de Barcelona, de sos aspectes múltiples, y de sos vells y hermosos edificis desapareguts.... Barcelona, sinó tant bella com Bruges, també n' ha sigut víctima del industrialisme y de la barbarie de sos propis fills; qui las desféu y las profaná las sagradas pedras de tants monuments barcelonins, de quins quasi ni el recort ens en resta? Quina fôrça criminal arrebaçá y trepitjá 'ls joyells de la comtal matróna, arrossegantlos pel fanch y per la escória de las revolucions? ¡Ay! qu' una volta el poble foll cremant y destrossant santuaris de bellesa en lloch d' enderrocar institucions perniciosas, que un' altra volta l' utilitarisme estúpit dels capitalistas materialisats pel diner negativamént adquirit, que un' altra volta disposicions estranyas, han despullat á nostra ciutat aymada de sos millors

paraments y cuasi ens l' han convertida en una gran botiga de comers ó en un mesitich magatzóm de drogas! ¡Y encara, com acabarán las pocas joyas que 'ns quedan? Els que veritablement estiman aqueixas recordansas del passat, han de patir d' esprit perennement perquè la ignorancia ab capa de sabiesa ó altra cosa pitjor no 'ns las fassin malbé. Es precis que no 's descuydi gens pels indicats á n' aquestas cosas, de vetllar y de conservar lo poch de bó que'ns queda si no volém que se'ns acabi de titllar del tot de marxants estúpits y si no volém que desapareixi lo més noble que tenim en nostre casal.—Y apropósit del concurs de música religiosa ¿no és una vergonya indigne la mala fé ab que es profanan en aquest pahís las festas sagradas ab que s' haurían d' utilizar els elements mes superiors del art? Es música lo que per regla general se fá sentir en nostras iglesias? Que s' ha fet aquélla florescencia d' altrás épocas qu' en altres pahisos—el concurs de Bruges n' es exemple evident—renaix ab tanta fôrça? Hóra es ja de que en nostres temples no 's cometin mes profanacions y de que 'l veritable art hi triomfi. Será l' exemple del Oratori de Sant Felip Neri seguit?—El temps,

que ho ha de prométrer tot á nostre desgraciat poble, bentost ens contestará. Entre tant que trevalli qui puga, en aixó y en tot, pera que la veritable bóna fé enderroqui de son tró á la Gran Carrinclorería, que en totas las esferas, en tots els estaments, insolentment ens aclapara.

XAVIER VIURA

L'alegre bebedà

Ve 'l defallit Setembre
y l'ultima rialla del estiu
se mor damunt dels pámpols.
Salta 'l rahim
en las grans portadoras
y cap al cup.
El xafo be
m' omplo 'l cellè
y que vingui allavoras
l' Octubre mal carat
y 'l romantich Novembre
qu' á mi 'm troba tan trempat
com m'hi troba 'l fret Desembre
per mes qu' ompli de neu
els plans y las montanyas
que hi fa! no 'm sap pas greu!
l'estiu del vi m'escalfa las entranyas
y estich curull de força, molt content, inspirat:
¡Oh vi, mon vi daurat
de color de cirera!
Per mi nohi altre estiu ni altra primavera!..
Y tu porró, mon vell porró
que l'avi ja 't deixá damunt la taula,
ben lliberal no 't moguis pas d'aquí
y amable espera, ple de vi
la suplicant paraula
del pobre pelegrí
que capta mort de fret y fa camíl...
Oh vi que 't tinch en el cellè
y que m' en vens de be!

RAFEL NOGUERAS Y OLLER.

Fém poesia

Adorém la poesia, bons amichs,
com nostres pares del Iran rendían
adoració á la llum del Sol.

—Sabían

els homs dels temps antichs
adorant á la llum, mes que nosaltres,
que creyém fer poesia solsament,
cantant ab veu migrada y penitent
illógicas llahors als uns y als altres!

E. DE B.

El cant del bort

Cabana de pastors en mitj del bosch. L'Avi dorm tranquilament en un recó. Es un seré cap-vespre d'estiu y 'l gran silenci de l' hora s' extén magestuós sobre totas las cosas.

El desconegut. (Entrant emocionat á la cabana).

Ningú tampoch... Encara no deuen haver tornat. M'esperaré, m'esperaré. (S' asséu cansadament y s' adona de l' Avi adormit).

Qui será? Oh, l' avi!... Desperteuvos, bon home.

L' avi. (Removentse).

Qui es?... Qui?... Vá, déixam noy; déixam que dormí.

El desc. Oh, per Deu, bon home... soch jo!... Soch un caminant perdut: desperteuvos.

L' avi. (Fregantse 'ls ulls). Esperéu, que no us veig.... Ara, aixis.... Feu cara de llástima. (Va per' aixecarse).

El desc. Doneume las mans.

L' avi. (Posantse dret fermament). Grans mercés, qu' encara 'm restan forsas.

El desc. Sou com roures á montanya.

L' avi. Soch roure ferit. (Silenci). Y vos?

El desc. Jo m' he perdut entre 'ls arbres.

L' avi. No temeu, que 'l poble es á la vorá. (Sortint de la cabana y signant á ponent). Seguiu al sol y avans no 's pongui seréu á poblat.

El desc. Temo llensarme de nou en mitj dels boscos.

(Se senten al lluny, molt lluny, algunas notas allargadas del Cant del bort).

L' avi. No marxaréu sol, que puch donarvos bona companyia. Sentiu? Es el baylet que canta venint ab son remat. Ell vos guiará si corréu á trobarlo.

El desc. (Iluminantse de cop y ab veu ben baixa). El baylet canta?

L' avi. Sí, el baylet.

El desc. Canta....

L' avi. Canta la seva eterna cansó. (Para el cant).

El desc. (Aixecant els ulls al cel). Ell!... Oh, gracias! (Silenci).

L' avi. Qué teniu?

- El desc.* La cansó....
- L'avi.* Es hermosa y ben cantada.
- El desc.* Com un àngel....
- L'avi.* No sou pas el primer que m' ho diheu. Te veu de rossinyol aquest minyó.... de rossinyol salvatje! (*Torna á sentir-se més proper el cant*). Sentiu? (*Silenci d' atenció*).
Juro que á ciutat faria carrera aquest bordegassot.
- El desc.* (*Com parlantse á sí mateix*). A ciutat?... Jo me l' enduré á ciutat.
- L'avi.* Vos?... Y qui sou vos?
- El desc.* Vinch á salvarlo....
- L'avi.* A salvarlo veniu?
(*El desconegut no contesta. L' Avi s' estranya*).
Qué vos passa?... Estéu malalt?... Bona l' hem feta!
- El desc.* (*En tó carinyós y mitj asserenante*). Escolteume bon avi. Vós qu' estimeu al baylet podréu aconcellarme.
- L'avi.* Y com á pare que l'estimo al baylet!... De menut, menut, que 'l tinch á casa y 'ns hem partit el pá del primer dia... Si donaría per ell la meva vida!
- El desc.* (*Besantlo al front devotament*). Oh, noble cor, oh testa venerable!... (*L' avi resta admirat*).
No temeu, bon home, no soch boig... y vinch á parlarvos serenament.
- L'avi.* Parléu, donchs, que ja 'm triga.
- El desc.* Fà molt temps que teniu á casa vostra á aquest minyó?
- L'avi.* Té disset anys y 'n fá dotze que 'm guarda 'l remat.
- El desc.* Dotze...
- L'avi.* Dotze. Ja ha tingut temps de ferse ab aquesta vida: per xó 's cria com els arbres.
- El desc.* Oy que té 'ls uïls blaus?
- L'avi.* Blaus com el cel.
- El desc.* Oy que té 'ls cabells negres?
- L'avi.* Negres com la nit.
- El desc.* Y es hermós?
- L'avi.* Salvatjement hermós com els nostres boscos.
- El desc.* Oh, fill meu!... (*Ab transició afegeix*). Escoltéu, escoltéu...
- L'avi.* Vos escolto... Pero, bon home: estéu massa boyrós, massa capficat, no sé com dirho.
- El desc.* Es la gran alegría .. Es el gran goig de la troballa!
- L'avi.* Troballa?
- El desc.* De la troballa d'un artista. Sí, el baylet es un gran artista: canta sentint y sent intensament: he vingut pera fer-lo un home!
- L'avi.* Sabíau...?
- El desc.* Si, si; tot ho sabía que en el cor d' aquestas montanyas s' amagava un' ànima gran; sabía qu' un rossinyol avergonyía als altres rossinyols en aquest boscos y sabía que vós erau després y noble pera no sacrificar una vida gloriosa al vostre egoisme de vell.
- L'avi.* May!... Qu' estengui las alas l' aucell si ha de trobar lloch més hermós qu' aquesta gabia.
- El desc.* Jo 'l guiaré en els grans espays.
- L'avi.* Alabat siguéu vós, que al arrencarmel li obríu la vida!...
- El desc.* Y alabat siguéu vós, que l' heu preparat pera la gran obra!
(*Gran silenci*).
- El baylet.* (*Entra impetuosament*). Avi!... Aquí us el porto 'l niu, aquí us el porto! (*S' adona del foraster*). Jo...
- L'avi.* Vá, digas: com t' has atrevit á pujarhi al arbre?... Sóm muts?... No temis que 'l foraster t' estima.
- El bayl.* Ell?
- El desc.* (*Tremolós, avansant un pas cap al baylet*). Ab tota l' ànima...
- El bayl.* (*Revelant de mica en mica el seu temperament*). Donchs. . era molt alt el niu! Y jo cada dia 'l veyia lluny, lluny, casi als núvols... y avuy que m' he dit:—O te l' emportas ó no ets home!—y abrassantme fermament al arbre, jo que sí: amunt, amunt, amunt: comenso á enfilarme,—que m' he des-trossat tot al enfilarme,—fins qu' he arribat á la naixensa de las brancas. Batúa, y que se 'n veyia de terra d' aquell cim: camps y més camps y més camps!... Sota l' arbre pasturava 'l remat petit, que semblava que s' havían perdut la meytat de las ovellas... Pobres! semblava que 'm fessin coixi per la cayguda... Pero ni pensarhi en caurer! Enfilo la branca coneguda boy

- pantejant y amunt, amunt, amunt,— que ja no sabia 'hont era ab aquell bé de Deu de fullas que 'm privaba de veurer,—arribo á quatre passas dels aucells... Redeu, quin balanceig la branca... Quin balanceig y quin grunyar!... Pero sempre las ovellas fent-me coixí per la cayguda. Ja hi soch!... Un' altre gambada!... Un' altre!... Estiro 'l brás y alashoras perdo'l món de vista... Pero ja tenia 'l niu y desseguida vinga anar avall tot esferehit de l' alsada y tot regalimant de suhor!... Y rés: que aquí us el porto 'l niu, ve-yéu? Oy que son grossos els aucells?
- El desc.* Y perquè 'ls has robat del seus pares? Sense pares no poden ser ditxosos.
- El bayl.* Jo be 'n soch forsa, y no'ls he conegut may. Els cuydarém y no s' anyorarán mica; oy avi?
- L' avi.* Oy... Pero escoltam: el foraster ha vingut per sentirte y voldria que cantessis una cansó.
- El bayl.* Jo cantar? No canto.
- El desc.* Fa poch que t' hem sentit.
- El bayl.* Canto cuan estich sol ab el remat.
- L' avi.* Vaja, no fassis pregarte que no te n' arrepentirás.
- El desc.* No temis fill meu. Dígam una cansó.
- El bayl.* La meva?
- L' avi.* La que més t'estimis.
- El bayl.* Donch cantaré la meva... Y qu' es tota meva!
- L' avi.* Vinga.
- El bayl.* (Canta ab tota l' ingénua crudeltat y forsa del fill del bosch).
- No he tingut pare ni mare...
Si ells me varen rebutjar,
jo també 'ls rebutjaría
si 'm vinguessin á cercar!
- No he tingut pare ni mare...
Més que hi fá
si jo sol me guanyo 'l pá.
- No he tingut pare ni mare...
Quina sort!
per xó soch el fill del bosch
y tinch vida y llibertat
per riure y cantar.
- No he tingut pare ni mare
ni cuan vaig naixer ni avuy...
Si no tinch pare ni mare
tampoch ne vull!
- L' avi.* (Abrassantlo commós). May, may l' havias cantada millor.
- El bayl.* Hi torno?
«No he tingut pare ni mare...»
- El desc.* (Durant la cansó havia sanglotat calladament, y ara romp en un gran plor). Senyor, Senyor, es massa gran el cástich!
- L' avi.* (Té com una revelació momentania y resta callat llargament. Després, ab molta compassió, demana:) Que vos passa, bon home?... Qué teniu? . Calmeuvos.
- El bayl.* A que vé?...
L' avi. Qué teniu?
- El desc.* Rés, rés, avi.... l' emoció.... el cant... Es un artista lliure.... no 'm voldrà seguir. (Esclata desesperadament).
- L' avi.* (Al baylet). Qu' has fet?
- El bayl.* Jo?
- El desc.* (Abrassant al baylet). Abrássam, abrássam, que tens un cor ben ferm; qu' ets un veritable fill de la montanya!.... Abrássam!
(Silenci).
- L' avi.* Penseu....
- El desc.* Y ara me 'n vaig... que no puch més. Ja 'ns tornarem á veurer... Adeussiau! (De cop torna á abraçar al baylet y li fá uu llarch petó). Sigas ditxós, sigas ben ditxós en la teva vida hermosa... y recòrdat de mí alguna vegada! (Se 'n vá. Llarch silenci anguniós. L' avi plora).
- El bayl.* (Tornant en sí). Escolteu avi: qu' es boig aquell home?
(L' avi pensatiu no contesta). Guayteu: se 'n va tambalejant.
(Silenci).
- Avil... Avil! .. Que vos ha encomanat las llágrimas aquell ximple?
- L' avi.* Calla, fill meu; calla, y... recòrdaten alguna vegada del foraster, qu' ell t' estima forsa!...
- El bayl.* M' estima y us fá plorar?... Donchs que vagi al dimoni!... Té y té y té!
Plantantse á la porta de la cabana copeja seguidament son bras esquer fins qu' ha perdut de vista al desconegut.
Es negre nit.

LA CREU DE TRIHAY:—*Dibuix inèdit d' en CELESTÍ DEVESA*

* * *

Que serà trist, dolsa amor,
en siguent á l'hivernada
cuan no hi hagi ni una flor
de cap á cap la planada.

La Natura semblará
talment tota enmalaltida,

la neu l' embolcallará
y la boyra atapahida....

Allavors que no podrém
divagar per las planadas
¡que vegadas pensarém
ab aquestas bellas diadas!

CELESTÍ DEVESA.

Olot, Agost 1902.

Nostre segón petit Concurs literari

Tema I.—Accésit IV

A l' era

Ja ha arribat el Juny. El mes de Sant Joan ha agarbellat una bona brassada d' ardents raigs de sol; los ha escampat pe 'ls sembrats de blat com qui escampa fantasiosa pluja d' or y després, tot satisfet de veure las terras ben badadas, assedegadas y 'ls maçissos de blat tots ajeguts y endormiscats, axafant ab son pés á las pobretas y humils rossellas, esclata una gran rialla y tot esbojarrat se posa á cridar:—¡Apa minyóns!... Esmoleu la fals... Afineu lo trill... Mireu si li falta alguna roda al diable... No dormiu; que 'l blat y l' ordi ja fá dias qu' ho fan...

A la blanca Masía del plá d' Urgell, ja s'han adonat de com s' esgargamella 'l bon Juny y tot es gatzara y alegría... La patuleya menuda no hi veu pas de cap ull al pensar en els dias que se 'ls hi esperan enredant á l' era... Ja han despenjat aquells barretóts de palla tan grandóts y grollers que fins punxan las mans y que restaren deu mesos enfilats en aquell clau de la cuina tan llarch y rovellat, rebent totas las fumeras de l' hivern... ¡Quina sort!... Ja s' han acabat las vespradas grises y tristonas.. Ja s' han acabat...

—¡Au, xiquets!...—crida en *Cisco* 'l masover;—Tots cap al carro... y á espigolar... no 'n vuy d' enredayres per açí.

—¡Peret!... ¡Cisquet!...—Jo també—somica 'l petitet;—Pare... deixeu'mhi anar... Jo vull venir... jo vuy segar...

Y tothom se sent circular la sang per las venas. Tots volen segar. La febre del treball se 'ls hi desperta. L' ensopiment fou per fi destrenat... ¡Ja ho crech que segan de gust!... Arreplegan el pá per tot l' any!... ¡Y tant que 'n menjan los xiquets!...

Els carros tots farcits d' amuntegadas garbas, pujan per la costa de l' era... Las mulas es deturan... no poden més.

—¡Heu carregat massa, ninots!!—crida l' amo.

—¡Au... au... aauu... remaliatsiga...!!!—brama 'l mosso, manejant la vara ab molt garbo.

—¡Ara... ara!!!—xisclan la quitxalla desde dalt de tot de las garbas, ab las mans enlayre.

—¡Apa, Morciaaaa!!!

Ja han guanyat l' era, tota allisada, sens una herbeta... gran... rodona. Sembla un antich guerrer vencedor de cent combats y portador de mil feridas, al que han posat armadura nova, flamant. Ella també ho es guanyadora de batallas... N' ha donat tant de pá!

Cadascú agafa la forca de dos punxas y apa... á estendre la batuda que 'l sol ja es alt.

Sembla qu' era ahir, qu' asseguts á la voreta del foch sentint totas aquellas rondallas esferehidoras que contava l' avi tot menjant torradas y veyent lo monóton bullir de las sopas dintre d' aquell tupí tan gran, deya algú:—Cuant siguém al batre...—O bé—L' anys passat pe 'l batre... ¡Quina rondalla! ¿No es cert que vos feya mes impresió que totas aquellas que sabia l' avi de lladres y de crims? Y cuan vos ficabau al llit tots calentóns encar de la fogayna y ab vostre pobre cervellet tot plé d' assessins, mossos d' escuadra y altres horrors per l' istil; ¿no es veritat, pobra canalleta, qu' aquella paraula «Lo batre» ressonava encar en vostre cor y sentíau un copet que deya tot baixet:—Ja s' acosta 'l batre... Ja s' acosta?

¡Oh, sí! Tenia rahó; lo cor no enganya. Ja hi som... Ja podém fer cabussetas per la palla y pujar al trill y al diable ab aquells saltiróns que donan tan bó... Y al mitx-día, cuan fá aquell sol tan gran qu' aplanava, arresserat en un' ombra y estirats mandrosament sobre aquell munt tan tou de palla, gronxats per lo *sum sum* de las moscas y 'l *rich-rich* de las cigalas, sentir, mitx endormiscats, aquell cant cadenciós, monóton, del que fá la tanda á l' era, acompanyat per la remor del passét menut de la *Morena*, mitx ofegat pe 'l groixut matalás de palla que fá suhar á la pobra era... tan bona y agrañida.

¡*Gaudeamus!* La masovera, ab aquella cara tan fresca, ja porta la cassolada de sopas y 'l gibrell tot farçit de groixuts tomaquets y lluhents pebrots que culliren ahir á l' hort. Lo covenet rebosant de panellóns morenóts y gustosos, sembla que diga:—Apa, gaudulóts, amunt! que 'l ví s' escalfa y las sopas es refreñan.

Y tothom menja: grans y petits. Tots fan aquells tragos y xerrupets que no s' acaban may y riuhem y fan gatzara... tots menys qui

fá la tanda á l'era ab aquell sol qu'aplana y cantant sempre aquella cansó cadenciosa... tristona...

Després al tart, cap á la posta del sol, cop de ventar ab las forques l' un darrera l' altre ab la caputxa al cap, com inverossimil profesó...—Alseu ben alt, que no s' en perdi un grál! —Y aquells vermells rajjos de sol, se distreu-

hen en barrejarse tots enjogassats, ab l' alta forquillada de grá, pols y palla, que puja ab poderós impuls y al caure tota disfumada forma fantásiosa aureola al voltant d' aquellas siluetas de capritxosos formas autoras com misteriosos *Nibelungs* de tota aquella tormenta d' or, nacre y coral.

¡Correu menuts! Ja baten á l' era.

ERNEST PRAIS.

LA TEULERIA DE PUJOU.—Dibuix inédit d'en CELESTI DEVESA

La Vida

AL MEU ILUSTRAT AMICH EN MIQUEL GUARRO
Y MIQUEL

La vida és, cuan nins, lléu flayre,
no mes qu' ayre;
cuan som jóves, colórs!... llum!...
després...fum;
cuan vells... morts... tot ha passat...
temps glassat;
Aixís donchs, dirém vritat,
al dir que la Vida hermosa,
no ve á ser pas altra cosa
qu'ayre... fum... y temps glassat!

LLUIS DE A. FERNANDEZ Y RÁFELS.

Angélica

Feya un riquíssim día
que convidava á aymar
y com áucell entrant al niu hont nía,
silenciós dins ta cambra vaig entrar.

Estavas tu dormida
en un bressol d'argent,
com si fossis l'esclat d'una florida,
el tremolós desmay del sol ixent.

Al véuret tan hermosa
dormir te vaig deixar;
que tu est un angel que en la terra posa
y no se 'ls pot als angels despertar.

JOAN FERRATÉ.

Reus, 1902.

Del Figaró

III

23 D'AGOST DE 1902

El dia era hermós, amerat de sol, claríssim... Trista y solemnement brandava la campana de Santa Eugenia.

La porta de l'iglesia era oberta de bat á bat, y 'l cementiri, á la dreta, despedia una fescor agradable; las gotas de rosada perlejavan al sol y s'anavan fonent com un petó desmayat, com una oració tremolosa.

Y 'ls camperols vejeren com una currúa de gent feya cap á l'esglesia. Ja ho savían que aquell dia en recordava un altra de dol; ho savían y retreyan las virtuts d'una senyora que l'any passat, á la masía del Torn, exhalaria l'últim sospir, ficsa la vista en sos pares desolats, y elevantla al cel d'ahont queya pera aclucarse eternement y per sempre...

La trista comitiva havia arribat al devant de l'iglesia. Tothom anava ab el cap cot; ningú parlava.

Una ma tremolenca apretá 'l barri del fossar, y avansava solemnement una senyora tota grisa, tota endolada, despedint un ayre de tristesa que corprenia á tothom.

El sol, en aquella hora, donava de ple en una tomba ahont s'hi llegeix aqueixa inscripció:

ANGELS ROURE DE SERRA

1891

Un aucell, posat en una branca, arrencá un cant tant trist, una elegía tant dolsa, que feu

venir las llágrimas á tothom, mentres la affigida senyora 'n plorava d'amargantas ab els ulls entelats, ab l'oració als llavis, inmóvil per bella estona devant d'aquella tomba anyorada hont el cos de la seva filla combregava ab la terra...

A curta distancia blanquejava la testa envellida del conegut poeta en Conrat Roure, pare de la morta. Tenia aprop á son fill, al seu gendre, al pintor Urgell... y cuan la affigida mare acabava entre desmayas las sevas oracions, l'aucell de la branca arrancava á volar cap al cel ab un piu-piu tan llastimer que be semblava la encarnació de l'anima de la morta baixada á recullir las oracions y tendresas de quins la ploran per sempre...

Y la colonia que estiujeja al Figaró, obrí pas als pares affigits y entrá á l'iglesia á honrar el cap d'any de la pobre Angels, la anyorada filla del desolat poeta.

A. BORI Y FONTESTÀ.

Anantla á enterrar

ANIVERSARI

El cel, dona llums bellas;
las plantas, llensan flayre;
refilan las aucellas
gojosas fendint l'ayre.

En mí, angunia, tristesa,
desconhort, anyoransa;
en terra y cel, bellesa,
tranquilitat, bonansa.

Prou sé perquè s'aferra
en mon cor l'amargura,
cuan al cel y á la terra
hi ha esplendor y dolsura.

Lo mateix que apresona
en mí 'l dolor mes negre,
á la terra y al cel dona
aspecte tan alegre.

Jo, á sa mansió postrera
duch ma filla volguda;
la terra... ab goig l'espera,
el cel... ja l'ha rebuda.

CONRAT ROURE

bleuger repás de literatura y Arts portuguesas contemporánias ⁽¹⁾

JOSEPH FERREIRA CHAVES

(1838-1899)

Excelent resolució la de la "Societat Nacional de Bellas Arts" al reunir en una sala, aplegats ab sollicitut, els treballs de Ferreira Chaves. Aixís á més de pagar un deute de just homenatge á la memoria del malhaguanyat y volgut mestre, proporcionava al públich ocasió pera estudiar y admirar una plana completa en l' Art de la pintura.

Las ventatjas d' aquestas exposicions de conjunt, son avuy reconegudas. La comparansa fácil; l' apreciació rigorosa del desenrotllament progresiu de la inteligencia y valer; las transformacions d' estil y de color, donan, al observador estudiós, perfecta comprensió de la individualitat artística. Els cuadros, se completan, s' esplican, constitueixen una unitat de creació que defineix, ab claretat, el geni del artista.

La propia experiència 'm demostrá aquest fet. Gran admirador de Murillo qu'ab facilitat puguí apreciar varias vegadas en sas vintycinq obras del Muséu de Sevilla, á poch á poch el meu esperit va anarlo aixecant al suprém lloch en la escola espanyola. Fins allavoras, sols coneixía Velázquez per sas obras escampadas sens ordre ni concert per las espayosas salas del Muséu de Madrid; pró aquest any vaig trobar reunits en espay adequat, els millors quadros del gran pintor.

La revelació fou rápida; la impressió profunda: el geni transcendent de Velázquez se 'm manifestá en enlluhernadora brillantor devant la colossal bellesa y perfecta unitat de sas obras. Al meucostat, un jove, artista tal vegada, deixá anar aquesta frase de veritable entusiasme.... ¡Fou el més gran pintor del món!

Dech observar qu'era francès ...

La colecció completa dels cuadros de Ferreira Chaves, no es molt nombrosa? el mestre portugués, produhí, relativament, poch. No admira: may fou motllo de treball y emulació el *medi* artístich d' aquest pahís. La crítica en mans de quatre ignorants més culpables, que

per sa ignorancia, pe 'l mal que han fet á 'n aquells que, tímits y poruchs, no gosaren arrebbassar la ratlla del oscurantisme en que 's trobavan y que si no 'ls hagués mancat energia ó la crítica 'ls hagués encoratjat pera seguir el camí de la gloria que son talent els mostrava, haurían arribat molt lluny afegint una nova pedra al monument de las arts de sa pátria.

Actualment y degut als viatjes, á las visitas als muséus extranjers, al estudi seriós dels grans mestres, sembla que l' esperit sectari dels *critiquejadors*, (nó, crítichs), ha mibat considerablement y els ríchs comensan á comprar, úns per *moda*, altres per plaher, poch per gust.

Si aixó succeheix ara ¡qué no succehiria cincuenta anys enrretra cuan Ferreira Chaves sobressortía ab esforços sobrehumáns dels poch que allavoras portavan el nóm d'artistas! Aixís no es d' estranyar que l' home que per sas excepcionals facultat y aptitut se devia

CORRENT PE'L ROSSELLÓ

Portal de la Iglesia de Céret

(Fot. de J. Delpont).

(1) Végínse 'ls números de CATALUNYA ARTÍSTICA, del 78 al 115 inclusiu.

exclusivament dedicar al culte y práctica del art, tingués de procurarse 'l pá de cada dia arreconat y al oblit en una secretaría municipal. ¡Un no arriba á compendre com aixís se pot continuar essent artista!

Gastar lo millor de la vida, els anys de més activitat intelectual y física, la paciència y el gust, las horas de llum, al fons d' un despatx apilotant guarismes, nó pera la resolució d' alts problemas matemátichs perquè aquets també, de vegadas, tenen art y fins certa poesia, sinó disposarlos en columnas simétricas, tancadas, monótomas, y, conservarse pintor y produhir obras excelents, per Deu, per' aixó es necessari tenir molt talent y uua organisació eminentment artística!

En general, els pintors, tenen durant sa vina diferentas *maneras* y, potser, succesius estils, correspont el fet, á la evolució natural de la inteligencia y á la formació vagarosa del saber. Murillo en el primer período, cuan pintava, pera viure, las telas que s' exportavan á América, manifesta el colorit fluix y la duresa, encara que menys acceptuada, del seu mestre Joan del Castillo: es el primer istil. Després, l' influència de Velázquez d' una banda y la brillant escola flamenca estudiada en las ricas coleccions dels reys d' Espanya, d' un altra, fan que guanyi en colorit lo que pert eu duresa: es el segón istil. En fi, fentse seus els millors elements del art profundament compresos, l' immortal mestre crea aqueixa pintura esperitual, d' un colorit dols y viu, *madonas* y angelets de bellesa humana embolcallats de purs y místichs sentiments: es el cimall del geni, es el tercer estil.

Ferreira Chaves deu ser avaluat, principalment, en sa darrera *fase*, en sos géneros predilectes: las flors y 'ls retratos.

L' ànima del pintor devía inclinarlo á las flors, perquè entre las flors y la bondat, flor d' ànima també, existeixen íntimas relacions.

Jó, en art, no so un crítich, ni so rés. L' art me subjuga, m' exalta, á voltas no 'l comprench y m' enamora y perxó no lleigeixo 'ls crítichs veritables, ni penso que s' imposin las meas críticas.

Sento com sento y ja poden anar cridant que tal manera, tal procés ó tal estil es millor qu' un altre, perquè jo visch dels meus sentiments y las meas ideas y á ningú las demano ó las manllevo.

Las flors de Ferreira Chaves me fan la illusió de las flors naturals, donchs son excelents. La naturalesa té d' ésser la més enlayrada expressió del art en las formas y en el colorit. Ja 'm pot dir el *modern-estyle*, aquesta explosió ridícula de cosas lletjas, detractor sens talent del antich geni grech, expressió formalista de tot allunyament d' ideas, ja 'm pot dir que trobi la grandesa del art en altre origen y en altre model!

En els retratos Ferreira Chaves se distingeix per sas cualitats superiors. No hi ha dubte que la primera exigència d' un retrato es la semblansa y en aquest sentit, l' artista es inexcusable.

Encara que difícil poguer clasificar las obras d' un mestre, al meu modo de veure, sos millors retratos son el de D.ª Emilia Osorio de Alarcão, el de José Estevao y Musintro da Silveira, existents, actualment, en la Cambra Municipal de Lisboa. Segueixen en mérit, el de la sogra del pintor, el de sa muller y... son prous aquets pera rublir de llorer la vida d' un artista.

El primer retrato que acabo d' anomenar, es, realment, una joia d' art. La impressió profunda del espay que s' observa en els quadros de Velázquez y qu' un célebre crítich ne digué *pintura del ayre*, se sent devant l' obra prima d' en Ferreira Chaves.

En un escrit d' aquesta naturalesa es impossible analizar sos treballs, tot lo més que 's pot fer es una síntesis clara, encara que curta, de las cualitats fonamentals del eminent pintor. Ell mercixia més, be prou que ho sé.

Era 'l deixeble predilecte del gran Lupi y ell á sa vegada, ha deixat, pera enaltir son nóm á Salgado, Luciano Freire, Conceição el Silva, Adolpho Rodrigues, Ferreira da Costa, Espirito Santo Oliveira....

Pe'l valer dels deixebles se pot deduir la valua del mestre si sas propias obras no ho demostressin.

Sócrates, el gran filosofh y moralista—y la moral essent la ciencia del bé, es un art,—tingué profundíssima y llarga acció sobre la civilisació sorprenent de la Grecia en aquell período famós qu' encara avuy es recordat y conegut: *el sigle de Pericles*.

Donchs el gran moralista, no deixá ni un' obra; ni va escriure una ratlla tan sols que, al menys, passés á la posteritat: foren sos deixeb-

bles qu'eternisavan sos pensaments de bellesa
y sas paraulas de virtud, y entre ells, Plató,
el filosofoh anomenat diví.

IGNASI DE L. RIBERA ROVIRA

Thomar (Portugal) 1902

Mar endins...

Sobre 'ls rinxos d'escuma blavenca,
ma barqueta se gronxa ab amor
y al vá y ve de las onas llisquentas
sas bressadas m' arrivan al cor.

Com m' omplena de dolça alegria
tot grontxantme suau en eix bres,
las cançons que 'n las ayguas destría
jo las canto á la terra després.

Lo timó, l'esperança me 'l mena,
l'horitzó que 'n oviro es tot pau,
mon anhel s' encamina á l' arena
'hont las onas destrenan fil blau.

Ma donzella recull llurs passadas,
que s' internan callant en son cor
y ma barca rebent sas besadas,
va grontxantse 'n lo mar de l' amor.

LL. MANAU AVELLANET.

La Primavera Santa

(IDILI)

Ell. Quínas rosas alegran l' Amor? Las rosas
vermellas ó las rosas blancas? Las
del color guspirejant, encés, ó las que
s' apagan demunt de las brancas?

De las rosas que guarda 'l jardí, quín
pomell mes dols vos en culliría; pera
vostra testa tan dolsa y gentil corona
d' avril.

Dolsa Amor de las mans verginals
quin encís vos ha dat la floresta!... Ha
animat vostre rostre amorós, ha tras-
cendit sa flayre en vostre cos, y un re-
flecte os ha dat de sa gran festa.

Mas mans son plenas de flors, pera
vostras alegrías, santa amor dels meus
Amors, tótas las dolçesas mías, se m'
han convertit en flors.

Prenèu el dó de l'estació sagrada,
santa madòna de mirar sublim; es ma

ofrena gentil y enamorada, sòta la vol-
ta inmensa y perfumada vos enlayro la
joya dels jardins.

Ella. De cada flor enamorada que m' enlayra
ton amor, jo 'n farè una benhauransa
que 't floreixi en mitj del cor; per cada
joya plascenta que tas mans amorosidas
posarán demunt ma falda, cuants petóns
demunt ta testa mos purs llavis posa-
rán!... Si en ma testa ta dolçesa vol co-
rona d' albas flors, Angel de ma juvene-
sa, jo per tú vuy mos amors. Lo millor
de mas voladas, lo millor de mas can-
sóns, mas tendrívolas miradas, mos re-
morejants petóns... com aucellas vola-
doras entre 'ls arbres reverdits, com
ventadas protectoras per demunt dels
camps florits... ¡Ay del cor que tant t'
adora! jo t' envoltaré de goig.

Chor d' Angels del Amor Diví.

Heus aqui la fugida del Sol,
saludéu la promesa nocturna,
A reveure las joyas qu' un vol
no hi tornaréu pas si l' Amor no us junta...

Ella. Salve, estrella de ma nit primera, com-
panya discreta de mas alegrías, llantia
que m' ha dat la Natura austera, pera
llumenar las oracions mías. Ara que 'l
sol tramonta la montanya, com un gran
rey que sos dominis deixa, estrella san-
ta y divinal companya, un raig diví fins
á mas plantas deixa!

Que vuy vestir á mon company d' un
un día ab llum floral qu' en son esprit
germini, blanch gessamí que sols per mí
floría, com rey que dorm en son mantell
d' armini.

Jo estendré demunt téu mas blancas
alas pera ubriagarte de ma flayre al
bés, pera sentir ton cor batent sas alas,
com plor d' infant al adormirse en bres.

Sol de mon cor qu'eternament s'eleva
demunt ma vida solitaria y santa; mer-
cès et donch per eixas flors que 'm por-
tas; jo t' ovriré en el cor la flor vibranta,
qu' al caure 'l sol d' aqueixa tarda
aymanta, s' aixecará com sol nocturn
que 's llèva.

Ell. Si prou flors bellas l' atmetller tenía,
pera vestir mon cos desnú d' Amor, de-

munt meu l' atmetller tremolaria, pera oferirme á tú vestit de flor.

Ella. Si prou clarors aqueixa volta inmensa tingués pera daurar lo qu' ayma 'l cor, tota la llum que la celistia l lensa ens cobriria en un dolcíssim plor.

Eu. Las remors de la fontana son com aleiteig d' aucellas, en l' arbreda canta ay-manta la complanta 'l rossinyol, la nit s' obra amorosida per mostrans sas mara-

vellas. En nostres abrossos dolsos s' ha llevat el novell sol.

Ella. S' ha llevat radiant de gloria y s' eleva en sa bellèsa, y passa núvols y fitas fins al trò del Sant Amor.... Sa ascensió pura y serena mos bells somnis ja rebassa....

Benhaja 'l llavi que bèsa, benehit el bras qu' abraça!...

¡Benhaurat el Jardiner que refloreix nostre cor!

EDMÓND DE LLUPIÁ

ENCONTORNS DE CAMPRODÓN

CARRAGANT HERVA

(Fot. de P. Surroca)

Flors

Aquesta nit passada, al clar de lluna he baixat al jardí silenciós, y anantlas arrencant de una en una he format un ramell de gayas flós.

¡Quin conjunt més hermós que fan tots els colós!

Hi han rosas esblaymadas d' aquellas que tú 't posas sobre 'l pit, y blancas crisantemas, desmayadas, que mil voltas m' has dit qu' eran las flors per tú més estimadas.

No he oblidat tampoch violas moradas ni 'ls encesos clavells; els ditxosos companys dels teus cabells.

T' enviaré 'l ramell aquest mitj-dia, pòsal sobre 'l piano, vida meva.

Ja sé que tú 'l rebrás ab alegría qu' es cada flor una germana teva.

Jo vindré aquesta nit ab el cor plé d' amor y 'ls ulls alegres, que daleixcn mirarse fit á fit y cremarse ab el foch dels teus ulls negres, aquest foch que 'ls hi puja de ton pit.

Jo vindré aquesta nit á l' hora de l' amor, silenciosa, quan no se sent ni un crit, quan tot calla y reposa, quan la terra, abatuda s' ha dormit entre la gran quietud de las montanyas. anyorant els petons que 'l sol li ha dat que com botons de fonh se li han clavats al fons de las entranyas.

Jo vindré nquesta nit, ma vida hermosa,
á l' hora del amor, misteriosa.

Tú sentada aprop meu, enamorada,
jo jugant ab tas mans blanques y finas,
tú parlantme d' amor, emocionada,
jo miran' me felís dintre tas ninas
passarém la vesprada.

Y poch á poch las flors
totas trístas veurás cóm morirán
baix el pes d' uns amors
que may més fruhirán.

Cada flor al recort d' una cansó
d' un daurat papelló,
morirá com á verge enamorada;
del sol ja no 'n rebrá cap altre bes
ni estorxará may més, may més, may més
en son cálzer las perlas de rosada.

¡Qué trist, dona del cor,
y qué trist que deu ser morir d' amor!

Boy contemplant las flors com van morínt
pausadament,
nostres cors ben juntets 'nirán fruhint
la seva vida dolsa, somrisent.

Quan se coll-torsarán,
las fullas pe 'l teclat 'nirán cayent,
y en sa agonia els hi estarás tocant
un delicat nocturn del gran Chopin.

R. SURINYACH SENTIES.

Prech

A tú.

No 'm miris; á fé t' ho prega
lo meu cor plé de tendror
á qui mon estat li nega
la il·lusió d' un tardá amor.

No 'm miris; que tas miradas
temptan mon deber esclau
ja fá temps de lleys sagradas
que 'm fan viure en santa pau.

No 'm miris; perquè, mirantme,
no pots figurarte pas
—siguent del tot ignocenta—
lo dany que á l' ànima fás.

No 'm miris; puig quan se trovan
nostras miradas aixís,
las tévas lo goig me roban
y, sens' goig, resto infelís.

No 'm miris, joh, nol t' ho implora
mon sér que no pot aymart'...
M' has conegut massa d' hora;
t' he conegut massa tart.

J. BARBANY.

Nostre folleti

Ab el present número repartím el **PLECH**
23.º de la preciosa y popular novela de cos-
tums del nostre temps

LA PAPALLONA

original del eminent novelista catalá

Narcís Oller

Nova edició esmeradament corretgida per l'
autor, y seguida d'un judici crítich del célebre
novelista francès *Emili Zola*.

Acabada **LA PAPALLONA**, seguirá un lli-
bre del genial poeta

Apeles Mestres

titulat

CANSONS

AVIS IMPORTANT

Fém present á nostres suscriptor, colabores-
dors, corresponsals de fora y á tots cuants
intervenen en la nostra Revista, que desd'
avuy la Direcció, Redacció y Administració
de CATALUNYA ARTÍSTICA tindrà establertas
sas oficinas en el *Passeig de Colón n.º 6, prin-
cipal*, en quin nou domicili deurá dirigir tot-
hóm sa correspondencia.

De retorn d' una excursió per diferentas poblaciós
del alt y baix Ampurdá, de la provincia de Lleyda y
de la costa de Llevant, ha tornat á ferse cárrech de la
direcció de CATALUNYA ARTÍSTICA nostre estimat amich
y company en Joaquím Ayné Rabell.

En el número vinent, nostre company de redacció,

en A. Bori y Fontestà, publicará l'últim capítol *Del Figaró*, ocupantse dels *Sots feréstechs*.

Hem rebut un exemplar de cada una de las següents obras, de las que 'ns n' ocuparém en el vinent número:

Colecció de faulas originals.—*Obra póstuma de Joseph Cortils y Vieta.*

Tratado práctico para aprender á cortar y confeccionar toda clase de vestidos, por María Porrera.

Las leyendas de mi pueblo.—*Tradiciones de Malleu, por Domingo Torrent.*

Abrégé de grammaire catalane, per R. Foulché-Delbosch.

També en el número pròxim publicarém la *Correspondencia literaria* y tal vegada la convocatoria pera 'l III y últim petit Concurs d'enguany. Aquest serà pera premiar la millor música que s'escriga sobre lletra de una de las cansons del eximi Apeles Mestres, que publicarém junt ab las bases.

Estém preparant el cartell de nostre segón gran Certamen Literari, quin primer celebrá ab tan esplendor nostra Revista per la Pascua florida del any passat.

Diumente passat va celebrarse á Santa Perpétua de la Moguda una festa important, pera el desenrotlló del folk-lorisme catalá.

Se tracta del primer concurs de cansóns populars catalanas, organiat per las noyas d'aquella hermosa vila, en quin simpátich Certamen foren mereixedoras de distinció infinitat d'escayentas donzellas que havian demostrat sapiguer millor y més número de cansóns de la terra.

Al acte hi assistí números públich y moltas entitats de Catalunya. A nosaltres ens fou impossible esserhi representats, pero desde aquestas columnas enviém als organisadors nostra coral enhorabona.

Lo dissapte prop passat foren conduhits á las presons de Tarragona los senyors Solá, pare y fills, y demás detinguts referents á l'ocorregut á las platjas de Sant Salvador del Vendrell.

Dits senyors foren visitats per la *Juventut Catalanista*, l'*Associació Catalanista de Tarragona y sa comarca*, per la Redacció del *Camp de Tarragona* y gran nombre d'amichs.

Desitjém de cor la prompta llibertat dels esmentats detinguts.

Tenim el gust de fer á saber als nostres llegidors, ampliant lo que diguerem en un dels passats nombres, que nostre company Xavier Viura s'encarregará de las crónicas semanals de CATALUNYA ARTÍSTICA, comensant á publicar aquesta mateixa semana la primera.

Monument á Frederich Soler

Suscripció pública destinada á aumentar els ingresos pera 'l Monument á FREDERICH SOLER (PITARRA),cuals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció caràcter popular.

De las quantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*, presidida per l'Alcalde d'aquesta ciutat.

Suma anterior. 61'95 ptas.

Continúa oberta la suscripció en la Redacció de CATALUNYA ARTÍSTICA.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

CATALUNYA ARTÍSTICA

SETMANARI IL-LUSTRAT D'ARTS Y LITERATURA

Redacció y Administració: — *Passeig de Colón n.º 6, principal* — (Hi ha bussó á la porta.)

DIRECTOR: **J. AYNÉ RABELL**.—ADMINISTRADOR: **BARTOMEU LLURÓ**

EN SOS NÚMEROS ORDINARIS PUBLICA:

16 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals.— 8 de folleti literari.— Gravats y dibuixos de notables artistas.

Confecciona sovint números extraordinaris.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas.—FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANJER UN ANY 12 franchs.—NÚMERO CORRENT, 15 céntims.—NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims